

[Βίντεο 1^ο :Σ. Βέμπο]

A:28^η Οκτωβρίου 1940: Μια ιστορική εθνική επέτειος που κάθε χρόνο γιορτάζεται σε κάθε γωνιά της Ελλάδας

Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος είχε αρχίσει από το 1939 με τη γερμανική εισβολή στην Πολωνία. Στις 10 Ιουνίου, η Ιταλία εισέρχεται στον πόλεμο και τον Αύγουστο του 1940 θα προκαλέσει την χώρα μας με τον τορπιλισμό του πολεμικού πλοίου «Έλλη» στην Τήνο, ανήμερα της μεγάλης γιορτής της Παναγίας. Είναι ο προάγγελος της ιταλικής επίθεσης στην Ελλάδα, που προετοιμάζεται με κάθε μυστικότητα, για να εκδηλωθεί στις 28 Οκτωβρίου του 1940.

Φ:Ας δούμε όμως με χρονολογική σειρά τα κυριότερα γεγονότα από την έναρξη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου μέχρι τα χρόνια της Κατοχής:

- 1 Σεπτεμβρίου 1939: Οι Γερμανοί εισβάλλουν στην Πολωνία. Η Γαλλία, η Μεγάλη Βρετανία και οι κτήσεις της κηρύσσουν τον πόλεμο στη Γερμανία. Η Ιταλία από τις 7 Απριλίου του 1939 είχε καταλάβει την Αλβανία.
- 9 Απριλίου 1940: Οι Γερμανοί πραγματοποιούν επίθεση στη Δανία και τη Νορβηγία.
- 10 Μαΐου 1940: Οι Γερμανοί κάνουν επίθεση στην Ολλανδία, το Βέλγιο και τη Γαλλία, η οποία θα συνθηκολογήσει στις 2 Ιουνίου
- 10 Ιουνίου 1940: Η Ιταλία εισέρχεται στον πόλεμο. Δημιουργείται έτσι ο γερμανοϊταλικός Άξονας.
- Ιούνιος-Ιούλιος 1940: Η Σοβιετική Ένωση καταλαμβάνει την Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Λετονία, τη Βεσσαραβία και άλλα γειτονικά εδάφη
- Αύγουστος 1940: Οι Ιταλοί εισβάλλουν στην Αίγυπτο και οι Βρετανοί στη Σομαλία.
- 4 Οκτωβρίου 1940: Γίνεται συνάντηση ανάμεσα στον Χίτλερ και τον Μουσολίνι
- 28 Οκτωβρίου 1940: Στις τρεις τα ξημερώματα, ο Ιταλός πρεσβευτής στην Αθήνα, Γκράτσι, επισκέπτεται τον πρωθυπουργό της Ελλάδας, Ιωάννη Μεταξά, και του επιδίδει τελεσίγραφο με το οποίο ζητούσε, εντός τριών ωρών, την ελεύθερη διέλευση και στάθμευση των ιταλικών στρατευμάτων στην Ελλάδα.

A:«...η Ιταλική Κυβέρνησις κατέληξεν εις την απόφασιν να ζητήσει από την Ελληνικήν Κυβέρνησιν το δικαίωμα να καταλάβη ωρισμένα στρατηγικά σημεία του ελληνικού εδάφους.

...η Ιταλική Κυβέρνησις ζητεί από την Ελληνικήν Κυβέρνησιν όπως μη εναντιωθή εις την κατάληψιν ταύτην και όπως μη παρεμποδίση την ελευθέραν διέλευσιν των στρατευμάτων...

...εάν τα ιταλικά στρατεύματα ήθελον συναντήση αντίστασιν, η αντίστασις αύτη θα καμφθή δια των όπλων και η Ελληνική Κυβέρνησις θα έφερε τας ευθύνας, αι οποίαι ήθελον προκύψει εκ τούτου.»

Αθήναι τη 28^η Οκτωβρίου 1940

Φ:«... Απάντησα εις τον ιταλόν Πρέσβυν ότι θεωρώ και το αίτημα αυτό καθ' εαυτό και τον τρόπον με τον οποίον γίνεται τούτο ως κήρυξιν πολέμου της Ιταλίας κατά της Ελλάδος. Τώρα θα αποδείξωμεν εάν πράγματι είμεθα άξιοι των προγόνων μας και της ελευθερίας, την οποίαν μας εξησφάλισαν οι προπάτορές μας. Όλον το έθνος ας εγερθή σύσσωμον. Αγωνισθήτε δια την Πατρίδα, τας γυναίκας, τα παιδιά σας και τας ιεράς μας παραδόσεις.

... Νυν υπέρ πάντων ο αγών.»

I. ΜΕΤΑΞΑΣ

Α: Έτσι αρχίζει η ιταλική επίθεση κατά της Ελλάδας στο Αλβανικό μέτωπο. Οι Ιταλοί άρχισαν να βομβαρδίζουν τα ελληνικά φυλάκια που βρίσκονταν στις κορυφές της οροσειράς της Πίνδου. Μετά τον βομβαρδισμό, οι Ιταλοί άρχισαν να περνούν τα σύνορα. Η εισβολή άρχισε. Στην Αθήνα και στις άλλες πόλεις ο κόσμος ξυπνούσε με τον ήχο των σειρήνων. Κηρύχτηκε επιστράτευση. Όλος ο κόσμος έτρεχε να καταταγεί και να πολεμήσει.

Μέχρι τις αρχές Νοεμβρίου οι Ιταλοί έκαναν συνεχώς επιθέσεις. Όμως δεν κατάφεραν να σπάσουν τις ελληνικές γραμμές. Ο ελληνικός στρατός ξεκίνησε αντεπίθεση που τον έφερε ελευθερωτή στις πόλεις της Αλβανίας όπου ζούσαν Έλληνες. Στις 30 Νοεμβρίου καταλαμβάνεται το Πόγραδετς. Στις 5 Δεκεμβρίου η Πρεμετή. Την επόμενη οι Άγιοι Σαράντα. Οι Ιταλοί υποχωρούσαν βαλλόμενοι από ελληνικά τμήματα. Στις 7 Δεκεμβρίου καταλαμβάνεται το Δέλβινο. Στις 8 Δεκεμβρίου ο ελληνικός στρατός μπαίνει στο Αργυρόκαστρο. Στις 22 Δεκεμβρίου καταλαμβάνεται χωρίς αντίσταση η Χειμάρα. Όμως ο βαρύς χειμώνας, η παγωνιά και το χιόνι, που σκέπαζε τα βουνά της Πίνδου, ταλαιπωρούσε αφάνταστα τους στρατιώτες. Τα κρυοπαγήματα και οι θάνατοι από το κρύο ήταν πολύ συχνά. [Βίντεο 2^ο:Κρυοπαγήματα] Ωστόσο οι Έλληνες στρατιώτες, παρά τις κακουχίες, πολέμησαν ηρωικά και κατάφεραν το θαύμα! Ο ίδιος ο Μουσολίνι αργότερα σε λόγο που εκφώνησε στις 10 Μαΐου 1941, δήλωσε: «Ο πόλεμος με την Ελλάδα απέδειξε ότι

τίποτα δεν είναι ακλόνητον εις τα στρατιωτικά πράγματα και ότι πάντοτε μας περιμένουν εκπλήξεις».

Την άνοιξη του 1941, οι Ιταλοί προσπάθησαν πάλι να επιτεθούν. Η εαρινή επίθεση εκδηλώνεται στις 9 Μαρτίου. Αρχισε με σφοδρή προπαρασκευή του πυροβολικού και ισχυρότατη δράση της αεροπορίας. Το αποτέλεσμα ήταν πάλι το ίδιο: Αποτυχία.[Βίντεο 3^ο:Γράμμα από το μέτωπο]

Το τέλος της μεγάλης εαρινής ιταλικής επίθεσης σήμανε ουσιαστικά και το τέλος του Ελληνοϊταλικού πολέμου και αποτέλεσε προσωπική ήττα του Μουσολίνι. Ο Ιταλός Δικτάτορας εγκατέλειψε απογοητευμένος τα Τίρανα στις 20 Μαρτίου.

Φ:Ωστόσο τη λύση για τους Ιταλούς, την έδωσαν οι σύμμαχοί τους, Γερμανοί. Στις 6 Απριλίου 1941 επιτέθηκαν στα βόρεια σύνορα της Ελλάδας. Η αποτελεσματικότερη πολεμική μηχανή της εποχής έπεσε πάνω στον εξαντλημένο από τον πόλεμο ελληνικό στρατό. **Στα τέλη Απριλίου οι Γερμανοί μπήκαν στην Αθήνα.** Αρχίζει τότε και για την Ελλάδα η μαύρη περίοδος της Κατοχής. Οι Έλληνες βέβαια, σε όλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου δεν σταμάτησαν να αγωνίζονται και να οργανώνουν ένοπλη αντίσταση. Η ευλογημένη ώρα της απελευθέρωσης έφτασε στις 12 Οκτωβρίου του 1944.

Ο επικός αγώνας των Ελλήνων στα βουνά της Πίνδου παραμένει στην ιστορία ως σημείο αναφοράς και τιμής. Είναι χαρακτηριστικά τα λόγια του πρωθυπουργού της Μεγάλης Βρετανίας, Τσόρτσιλ «Από τώρα και στο εξής δεν θα λέμε ότι οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες, αλλά ότι οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες».

Ακούμε:

Sabatou - Coat of Arms [English and Greek lyrics][Full song]